Heerenveen verankert duurzaamheid structureel in beleid en uitvoering

Afgelopen jaren heeft Heerenveen een Duurzaamheidsprogramma (2019-2022) uitgevoerd, mede op basis van keuzes in het vorige Raadsakkoord. Hierbij is o.m. geïnvesteerd in uitwerken & starten beleid, zijn RES en Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld en zijn experimenten (waaronder LEEF) opgestart. De benodigde financiële middelen zijn grotendeels tot einde Raadsperiode toegekend. Voor de komende jaren zijn nog niet of nauwelijks budgetten (structureel/incidenteel) in de begroting opgenomen. Doel van de Raad is om (1) Duurzaamheid stevig en structureel te verankeren. Niet enkel (2) in een afzonderlijk thema in begroting, maar ook (3) integraal in alle beleidsthema's van Heerenveen. Daarnaast (4) hiervoor structurele middelen in begroting opnemen. Om dit te realiseren wordt een nieuw duurzaamheidsprogramma uitgewerkt én worden duurzaamheid(doelen) vertaald naar het gehele gemeentebeleid.

Uiteindelijk wenst de Raad zich in komende jaren in het bijzonder te focussen op haar (veel beter vormgegeven en goed ondersteunde) monitorende en controlerende rol. Voor het zover is moeten echter eerst nog belangrijke afwegingen en keuzes gemaakt worden. Keuzes op zowel inhoud, op tempo van voortgang, op vertaling naar andere beleidsthema's, op mate van investeren, op eigen rol ("gemeente geeft het goede voorbeeld") en keuzes rondom de hiervoor vrij te maken structurele/incidentele budgetten. Vervolgens zijn concrete stappen nodig om keuzes, doelen, belangrijke randvoorwaarden concreet op te nemen in de P&C cyclus en documenten, inclusief koppeling aan jaarlagen en doelen voor deze Raadsperiode.

Inzicht

- Uit gesprek rondom thema Duurzaamheid is gebleken dat de notitie van het College (februari/maart 2022) als antwoord op Motie "Actie Actie Actie" niet bij iedereen bekend is en dat deze nog niet is behandeld in de Raad. Deze notitie gaat in op voortgang Duurzaamheidsprogramma 2019-2022 en op wat nodig is om invulling te geven aan landelijke beleid. Er wordt bewust nog niet ingegaan op specifieke Heerenveense wensen (meer/minder/anders).
- In de bijeenkomst is aangegeven dat het wellicht logischer is om de looptijd van nieuw Duurzaamheidsprogramma te verlengen tot 2030 (i.p.v. 2027). Veel (tussen)doelen zijn concreet aan 2030 gekoppeld en ook financiële uitwerking in de Investeringsagenda loopt op veel onderdelen t/m 2030. Dan hebben beleid, doelen en middelen zelfde looptijd.

Verkennen (als aanloop naar concrete Raadsbesluiten en verankering daarvan in de P&C)

- De Raad wenst *op zo kort mogelijke termijn* agendering en bespreking van de notitie (motie "Actie Actie Actie"). Dit creëert een gezamenlijk vertrekpunt (stand van zaken, landelijke ontwikkelingen, financiële impact). Van hieruit kan het College de startnotitie opstellen voor de raad hoe verder met keuzes en doelen voor het nieuw op te stellen Duurzaamheidsprogramma
- De Raad wenst dat Heerenveen het goede voorbeeld geeft op duurzaamheidsgebied. In komende periode verkennen &uitwerken hoe dit in te vullen. Denk o.a. aan grondexploitaties, onderhoud/beheer, eigen gebouwen.
- De Raad kiest ervoor stevig in te zetten op monitoring van belangrijke uitgangspunten, doelen, randvoorwaarden en de resultaten daarvan. Om dat mogelijk te maken is belangrijk dat 4 zaken op voorhand al plaatsvinden:
  - Duurzaamheidsprogramma bevat concrete doelen en kritische randvoorwaarden (+ helder samengevat). Voorafgaand aan door de raad vast te stellen Duurzaamheidsprogramma worden 1 of meer startnotities voorgelegd, waarbij dit besproken wordt:
    - Duurzaamheid toegankelijkheid voor iedereen - samenhang met energiearmoede
    - Revolverend fonds bij energiearmoede en in het algemeen
    - Energieneutraal, doen we dat locatie voor locatie / per wijk/dorp of ook op andere manieren
  - Raadsvoorstel (en daarna Raadsbesluit) dat specifiek ingaat op belangrijke doelen, procesmomenten en besluiten over randvoorwaarden die de kern vormen van het nieuwe Duurzaamheidsprogramma.
  - Concrete doelen/mijlpalen/Randvoorwaarden uit RES en WTV specifiek opnemen in de P&C documenten
  - Een concrete opzet (vorm, inhoud, doelen) voor verankeren duurzaamheid in beleidsthema's/paragrafen
- Dit maakt vertaling van Raadsbesluiten en kernpunten duurzaamheid naar P&C cyclus mogelijk. Vervolgens kunnen hoofd/onderliggende doelen, belangrijke stappen & kritische randvoorwaarden worden vertaald naar jaarlagen in begroting en de in Raadsperiode te behalen resultaten, inclusief concreet evaluatiemoment (2025).
- De Raad wenst duurzaamheid integraal te verankeren in alle beleidsthema's. Grofweg zijn er twee opties:
  - (1) concrete uitwerking van duurzaamheid in ieder Thema in Begroting (met vertaling naar beleidsdoelen & activiteiten per Thema's) én in elke Paragraaf (idem) – met tussentijds en in de Jaarstukken verantwoording

- (2) afzonderlijke nieuwe Paragraaf Duurzaamheid in Begroting met een overkoepelde visie op duurzaamheid met daarbij concrete vertaling naar beleidsdoelen in Thema's en Paragrafen met tussentijds en in Jaarstukken verantwoording. Vanuit Thema's/Paragrafen koppeling naar nieuwe Paragraaf (en omgekeerd)

In komende periode verkennen op welke wijze verankering het beste kan plaatsvinden (vanuit het perspectief van de Raad) in de P&C documenten. Wellicht kan dit worden opgepakt door de werkgroep P&C.

Planning

- Nagaan of voor 2022 (incidentele) middelen moeten worden vrijgemaakt voor huidig duurzaamheidsprogramma
- De Raad wil het volgende met de samenleving bespreken: Biodiversiteit, inclusief vergroening gemeente en robuuste ecologische structuur en het terugdringen van bestrijdingsmiddelen bij particulieren en bedrijven (incl. landbouw). De begeleidingscommissie uit de raad legt een procesnotitie over dit A –dossier voor aan de raad. De beste timing hiervoor wordt afgestemd door de begeleidingscommissie met de Raad en met het College in het najaar van 2022, voorafgaand aan het vaststellen van de Meerjarenplanning (MJP).
- Na het bespreken van de notitie over de Motie "Actie Actie Actie" stelt het College een startnotitie op (uiterlijk december 2022, liefst eerder) ter voorbereiding op het op te stellen Duurzaamheidsprogramma.
- Nieuw Duurzaamheidsprogramma vaststellen voorafgaand aan/tegelijk met Perspectiefnota (voorjaar 2023) zodat belangrijke keuzes in de Perspectiefnota worden verwerkt en integrale afweging met andere prioriteiten mogelijk is
- Uitwerking Thema Duurzaamheid in begroting 2023 (najaar 2022) vooruitlopend op nieuwe keuzes & hierbij besluiten over eventueel toekennen van incidenteel budget.
- In 2022/2023 verankering duurzaamheid in thema's en paragrafen uitwerken voor de Begroting 2024 e.v.

Samenvattend: de Raad staat samen met College voor 3 flinke Duurzaamheidsuitdagingen: nieuw duurzaamheids-programma, verankering in alle beleidsthema's & uitwerking eigen (voorbeeld)rol. Voor 2024 e.v. hiervoor structureel middelen vrijmaken en wellicht incidenteel budget in 2022/2023 om duurzaamheidsdoelen 2030 in zicht te houden.